İNFRAVEZİKAL OBSTRÜKSİYONLARDA PRAZOSİN TEDAVİSİ

PRAZOSIN İN THE TREATMENT OF INFRAVESICAL OBSTRUCTION

GÖKALP, A., SAĞLAM, R., ERDURAN, D., ÖZGÖK, Y., ERÇİL, Z., PEKER, A.

GATA Üroloji Anabilim Dalı

ÖZET

Nörojen kökenli mesane boynu obstrüksiyonlarında idrar akımını kolaylaştırmak için α_1 reseptör blokerlerinin kullanıldığı bilinmektedir. Bu amaçla kullanılan phenoksibenzamin hidrokloridin potansiyel yan etkilerinden dolayı, son zamanlarda prazosin kullanılmaya başlanılmıştır.

Prazosinin infravezikal obstrüksiyonlarda etkisini araştırmak için Ekim 1988-Mayıs 1989 tarihleri arasında infravezikal obstrüksiyonu olan 37 hastaya prazosin kullandık. 19 hastada benign prostat hiperplazisi tesbit edildi. Üroflowmetrisi obstrüktif olan ancak prostat hiperplazisi tesbit edilemeyen hastalara IVP, sistoskopi ve ürodinamik araştırmalar yapıldı.

Prazosin tedavisinden önce ve sonra hastalara üroflowmetri yapıldı. Tedavi sonrası şikayetlerindeki değişiklikler araştırıldı.

Sonuç olarak prazosin tedavisi ile, patolojik bulgu tesbit edilemeyen infravezikal obstrüksiyonlarda daha başarılı olduğu, prostat büyümesi olan hastalarda ise büyüme ile ters orantılı olarak şikayetlerin azaldığı ve üroflowmetrideki akım hızının yükseldiği gözlendi.

SUMMARY

The first agent used in neurogenic bladder dysfunction was phenoxybenzamine, a drug which produces a long lasting blockade of both alpha-1 and alpha-2 adreno receptors.

Although it was shown to improve both urinary flow, side effects occurens in patients. Prazosine, a selective alpha-1 adreno receptor antagonist, might be expected to produce clinical effects similar to those of phenoxy benzamine.

Between October 1988-May 1989, 37 patients with infravesical obstruction entered in this study of prazosin.

Mean maximum flow rates increased significantly more in patients with infravesical obstruction with out prostatic hypertrophy. Than in those prostatic obsruction.

It was concluded that prazosin is a safe and effective treatment for infravesical obstruction.

GİRİŞ

Mesane boynu ve prostat dokusu düz adalesinde α adrenerjik reseptörlerin varlığı ve bunların uyarılmasının işeme üzerine etkisi gösterilmiştir.

Nörojenik mesane hastalığı bulunan kişilerde işemeyi kolaylaştırmak için α adrenerjik reseptör blokerlerinin uzun zamandır kullanıldığı bilinmektedir (6); α reseptör blokeri olarak ilk kullanılan ilaç phenoxybenzamindir (1,3). Bunun hastaların çoğunluğunda idrar akımında ve miksiyon sıklığında iyileşmeye yol açtığı, ancak %30 oranında yan etki oluşturduğu ve bunların üçte birinde bu yan etkilerin tedavinin verilmemesini gerektirecek şiddette olduğu görülmüştür.

Phenoxybenzamin'in postural hipotansiyon, taşikardi retrograt ejekülasyon, farelerde mutajenik ve teratojenik özellikleri olduğu gösterilmiştir (6).

Prazosinin elektif bir α_1 reseptör blokeri olması ve α_2 reseptörlere etki etmemesi nedeni ile daha az yan etki oluşturacağı düşünülmüştür (6).

Bu yüzden son yıllarda α reseptör blokeri olarak prazosin kullanılmaya başlanmış, infravezikal obstrüksiyonlarda etkili olduğu gösterilmiştir.

MATERYAL VE METOD

Araştırma, 1988 ve 1989 yılları arasında GATA Üroloji Anabilim Dalında gerçekleştirilmiştir.

Yaşları 21 ile 67 arasında, 37 hastayı incelememize aldık, hastaların 2'si kadın 35'i erkek idi.

Bu hastalara; rutin kan tetkikleri, rektal tuşe, radyolojik tetkik, ürodinamik araştırma yapıldı ve rezidüel idrarlarına bakıldı, şikâyetleri araştırıldı. Şikâyetleri pollakiüri, noktüri, dizüri, çatallı işeme, idrar çapının incelmesi, idrar etmek için bekleme, ıkınarak idrar etme şikayetlerinden hangileri olduğu araştırılıp kartlarına işlendi. Tedavi sonrası şikâyetlerindeki değişlikler araştırıldı, üroflovmetrileri yapılıp, rezidüel idrar miktarına bakıldı.

25 hastada fizik muayene ve radyolojik bulgular sonucu BPH saptandı 12 hastada fiziki muayene, radyolojik tetkik, endoskopik muayene sonucu obstrüksiyona sebep olacak patolojik bulgu tespit edilemedi. Sadece idrar yapma güçlüğü ve obstrüktif üroflovmetri mevcut idi (pick flow 15 ml/sn.'den küçük).

Hastaların tedaviye başlamadan önce ayakta ve otururak arteriyel kan basınçları ölçülüp, kartlarına kayıt edildi.

Bu tip yakınmalarla gelen olgulara prazosinin genel bilgiler bölümünde bahsedilen etkilerinden faydalanılacağı düşünülerek medikal tedavileri uygun görüldü.

Tedavi olarak prazosin üç gün 2x0,5 mgr. sonraki üç gün 2x1 mg. daha sonraki günler 2x2 mgr. verildi. Dört hafta süreyle her hafta hastalara ürodinamik çalışma yapıldı, rezidüel idrar miktarı bakıldı, şikâyetlerindeki değişiklikler kartlarına kayıt edildi.

BULGULAR

Toplam 37 hastanın 19'unda (+) BPH, 6 hastada (+ +) BPH ve 12 hastada şikâyetlere, obstrüktif üroflovmetriye rağmen obstrüksiyon yapacak patoloji tespit edilemedi.

Hastalar BPH tespit edilen ve obstrüksiyona sebep bulunamayanlar olarak iki grubda incelendi.

Tablo 1: BPH olan hastaların değerlendirilmesi

BPH MEVCUT OLAN GRUP

	Tedavi öncesi	Tedavi sonrası	Hasta sayısı	T değeri	P değeri
Peak flow	11.1640 ∓ 3.9534	14.3120 ∓ 3.4691	25	14.1196	<0.005
Mean flow	5.4360 ∓ 1.9209	7.1680 ∓ 1.6884	25	14.1495	<0.005

Tablo 2: İnfravezikal obstrüksiyon sebebi bulunmayan hastaların değerlendirilmesi

	Tedavi öncesi	Tedavi sonrası	Hasta sayısı	T değeri	P değeri
Peak flow	13.9583 ∓ 4.0112	18.4667 ∓ 4.9467	12	12.0544	<0.005
Mean flow	7.0883 ∓ 1.8939	9.5250 ∓ 2.9653	12	12.9558	<0.005

Tablo 3: Tüm hastaların istatistiksel değerlendirilmesi

	Tedavi öncesi	Tedavi sonrası	Hasta sayısı	T değeri	P değeri
Peak flow	12.1243 ∓ 4.1198	15.6054 ∓ 4.4612	37	8.365	0.005
Mean flow	5.9703 ∓ 2.0414	7.9324 ∓ 2.4163	37	3.281	0.005

Yaşları genç olan 2 hastada tedavi dozunu azaltmayı gerektirecek hipotansiyon, baş dönmesi gözlendi.

İleri yaşlı ve hipotansiyon bulunan 2 hastanın hem idrar şikayetleri düzeldi hem de tansiyon şikayetleri ortadan kalktı.

Diğer hastalarda tedaviyi kesmeyi gerektirecek yan etki gözlenmedi.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Mesane boynu ve prostat dokusu içindeki düz adele liflerinin α reseptörlerden zengin olduğu ve bunların inaktive edilmesi ile üretral rezistansın azaldığı ve işemenin kolaylaştığı bildirilmiştir.

Phenoxybenzaminin potansiyel yan etkilerinden dolayı kullanımının uygun olmadığı, selektif α_1 reseptör antagonisti olan prazosinin yan etkilerinin daha az olmasından dolayı kullanılabilir ilaç olduğu gösterilmiştir.

Hedlund ve arkadaşları (6) ve Kirby ve ark. (5) prostatik obstrüksiyonu olan hastaların idrar akım hızının arttığı ve idrara çıkma sayısının azaldığını bildirmişlerdir. Biz de, intravezikal obstrüksiyonlu 37 hastada yaptığımız çalışmada benzer veriler elde ettik.

Kirby ve arkadaşları (5)'nın 80 kişilik yaptığı çalışmada hiçbir yan etki görülmediği bildirilmekle beraber, bizim yaptığımız 37 kişilik çalışmada 2 hipotansiyon ve 1 hastada tam nedeni açıklanamamakla birlikte bir empotans meydana geldi.

İşeme zorluğu ve sık idrara çıkma şikayeti olan hastalarda BPH mevcut ise, operasyon kadar başarılı olmamakla beraber prazosin tedavisi ile hastanın şikayetleri azalmış veya ortadan kalkmış, üroflovmetride anlamlı yükselme sağlanmıştır. Ameliyata kadar geçen sürede veya hasta operasyonu kabul etmediği zaman kullanılabilir bir alternatif olduğu gösterilmiştir.

İşeme zorluğu mevcut fakat infravezikal obstrüksiyonu tespit edilememiş kişilerde hastayı rahatlatacak, semptomları ortadan kaldıracak bir alternatif tedavi olduğu gözlenmiştir.

KAYNAKLAR

1- Abrams, P.H., Shah, P.J.R., Stone, R. and Choa, R.G.: Bladder outflow obstruction treated with phenoxybenzamine. Br. J. Urol., 54:527,1982.

2- Ball, A.J., Fneley, R.C.L. and Abrams, P.H.: The natural history of untreated "prostatism" Br. J.Urol., 5: 613,1981

3- Caine, M., Raz, S. and Zeigler, M.Adrenergic and cholinergic receptors in the human prostate, prostatic capsule and bladder neck. Br. J. Urol., 47: 193,1975.

4- Caine, M., F.A.C.S.: Alpha-adrenergic mechanisms in dynamics of benign prostatic hipertrophy. Supp to Urol., 32;16, 1988.

5- Kirby, R.S.: Treatment prazosin BPH. Br.J.Urol., 60: 136, 1987.

6- Hedlung, H., Anderson, K.E. and Ek, A.: Effects of prazosin in patients with benign prostatic obstruction. J. Urol., 13: 275, 1983.